

Medlemstidning för Upplands Väsby Hembygdsförening
Nr 2 · Maj 2021. Årgång 50.

Innehållsförteckning

Ordföranden har ordet	3
Föreningens aktiviteter	3
Försommarpromenader	4
Flaggan i topp	6
Fler hantverkare i vår kommun 1945.....	8
Midsommarafton	10
Farmors somrar som barn	12
Tack morfar!	14
Så startade Väsby Hälsovårdscentral	18
Minns du Väsby	20
Flera stafvel på runstenar.....	21
Ny startpunkt för ”Skogens mystik”	27
Väsby's första Friskhus	28
Sevärt i Väsby – Imponerande ekar	30
Minnen av möbler	32
Årets Väsbybo 1993 och framåt	34
Korsord 2 - 2021	37

Omslagsbilden på föregående sida: på en härlig sommardag för några år sedan togs denna bild på Hembygdsgården. Foto: Bo Lindman.

Nästa nummer av Hembygden planeras att komma ut i vecka 35. Manusstopp inför det numret är den 1 augusti 2018. Välkomna med bidrag, som skickas till Hembygden, Box 40, 194 21 Upplands Väsby eller via e-post till info.uvhbf@gmail.com

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.

Ansvarig utgivare: Klas Lundkvist

Redaktionsgrupp: Inga Lisa Gustafsson, Gunilla Ahlberg, Margareta Norén, Leif Welander, Klas Lundkvist och Bo Lindman

Layout: Bo Lindman, BL Informationsutveckling

Tryck: Trycksmedjan AB. Tryckt med miljövänliga färg- och pappersval i 600 ex.

Ordföranden har ordet

Detta Ordförande har ordet blir i stort en återupprepning av det föregående.

Den fortsatta pandemin och med försenade vaccinationer gör det svårt att planera för kommande aktiviteter.

Då det gäller årsmötet så återkommer vi i nästa nummer av Hembygden. Om pandemin avtar kanske det går att ha en del arrangemang under hösten.

Nationaldagsfirandet kommer att genomföras digitalt på ungefär samma sätt som 2020, då kommunen gjorde en film som spelades in på Hembygdsgården. 2020 delades inte utmärkelsen Årets Väsbybo ut. Då du får detta nummer av Hembyg-

den är det öppet för nomineringar till Årets Väsbybo. Se notis i detta nummer samt kommunens hemsida www.upplandsvasby.se På sidan 34–35 kan du se vilka som fått utmärkelsen sedan 1993.

Klas Lundkvist

1 april 2021

Fotograf: Elisa Anagninus

Föreningens aktiviteter

Under den rådande pandemin har vi inga planer på några aktiviteter under perioden maj-augusti 2021.

Årsmötet skjuts till hösten. Mer information kommer i nästa nummer (nr 3 2021).

Vi ser fram emot en tid där alla eller delar av våra aktiviteter åter kan genomföras. Vi längtar efter allsång, Hembygdsgårdens dag, Hantverksdagen, intressanta föredrag, Nationaldagsfirandet och mycket annat.

Försommarpromenader

År 2020 blev ju till följd av pandemin ett extra mycket utomhusvistelsernas och promenadernas år – och det är trots allt goda vanor som kanske består även detta år och framöver. Väsby erbjuder många fina utflykts- och vandringsmöjligheter, inte minst i historiska marker och fotspår. Vi har till exempel Vikspåret i Eggeby fornpark, som är en del av Rösjökilen och var ett stycke land som stack upp ovanför vattenytan i våra trakter för ca 1000 år sedan. Här finns det flera fornlämningar från bronsålder och järnålder, som också är markerade i landskapet på ett fint sätt.

Det finns två pilgrimsleder i kommunen, Birgittavandringen och Ingegerdsleden. Birgittavandringen har fått sitt namn efter den heliga Birgitta. Hon var född år 1303 och enligt nyare forskningsrön skulle fö-

delseplatsen vara Sköldnora kungsgård, som var i hennes fars (lagman Birger Persson) ägo. Leden är nio kilometer lång och börjar och slutar vid Fresta kyrka. Den invigdes 2017.

En riktigt lång och långväga vandring är Ingegerdsleden. Även den en ganska ny led, (invigd 2014), som går från Storkyrkan i Stockholm till Uppsala domkyrka, en sträcka på 11 mil. Man kan kanske begränsa sig till den delsträcka som löper genom vår kommun, d v s från Eds kyrka till Rosersbergs slott. Den kan klaras av på en dag. Tycker man ändå att det är att ta i, går det förstås att nöja sig med en utflykt till en centralt belägen anhalt på den sträckan, nämligen Barockparken nedanför Stora Väsby slott och inte långt från Väsbyån.

I Barockparken finns en träbro över Väsbyån. På andra sidan än syns skeppet "Åfare", som monterats på den höjd där vattennivån var på vikingatiden.

Foto: Bo Lindman

Under alla årstider är det härligt att promenera i Barockparken. Foto: Margareta Norén

Den nuvarande restaurerade Barockparken var ursprungligen en del av den fantastiska trädgård, som Emanuel de Geer lät anlägga efter att han köpt Wäsby år 1668. Trädgården skapades efter franskt mönster av ett par dåtida experter, Nikodemus Tessin d y och Johan Hårleman. Den anlades strängt symmetriskt med terrasser, hårt tuktade växter, boskéer (grenverk som formats till tak) och i den borte delen stora vattenspeglar, d v s dammar, som skulle återspegla himlen och omgivande träd. Trädgården prisades av beundrande besökare på 1700-talet.

Många år senare, när stambanan drogs fram 1866, klövs slottsparken i två delar och delen med dammarna skildes av och kom så småningom att förfalla. Arlandabanans dragning i början av 1990-talet förbättrade inte parkens tillstånd. Den blev to m lite farlig att röra sig i med fallna träd och gropar. Något borde göras. En djärv tanke uppstod – varför inte restaurera parken och göra den tillgänglig för allmänheten! 2007 inleddes ett samarbete mellan Stora Wäsby och kommunen om

ett sådant projekt. Dammanläggningarna, tre stycken, undersöktes. Det gällde att fastställa deras rätta yta, skick och konstruktion. Den ena dammen var helt igenfylld, en annan delvis. Man kunde också se att de inte varit så grundligt anlagda från första början. Men – de gick alla att restaurera med nya stensättningar och ett nytt vattentillflöde. Vattentillförseln hade tidigare kommit från

Längre upp i denna allé kan vi skymta Stora Wäsby slott. Foto Margareta Norén

Lång-Brittas källa längre upp i parken men hade förstörts vid anläggandet Arlandabanan. Gamla träd togs bort eller hamlades om, nya träd (parklindar) planterades. Ett omfattande arbete, vars fina resultat vi kan njuta av idag.

Margareta Norén

Källor

Boken om Upplands Väsby/ Nordström, Curman; 1973

Upplands Väsby kommuns hemsida

Flaggan i topp

Något nationaldagsfirande med folkliv vid hembygdsgården kan vi inte räkna med i år heller. Vi får fira digitalt och se hur det blir. Men flaggan i topp ska vi väl ändå ha – den 6 juni är ju svenska flaggans dag också.

Initiativet till att fira den svenska flaggan kom ursprungligen från en grosshandlare, Nils Ljunggren, som drabbats av nationell yra under sin tid i landstormen 1915 (Landstormen = en militär organisation omfattande värnpliktiga över 35 år. Organisationen avskaffad i början av 1940-talet). Han ville kombinera ett tidsenligt, patriotiskt firande med en insamling till landstormens befälsföreningsverksamhet.

Datomet, den 6 juni, valdes för att fira Gustav Vasas tillträde som kung 1523 och 1809 års regeringsform – två viktiga händelser i svensk historia som kunde knytas till detta datum.

Ljunggrens förslag slog an hos militären, diverse organisationer och myndigheter,

ja även hos kungahuset. En särskild kommitté tillsattes för att organisera firandet i Stockholm och hundra andra orter. Stockholms Stadion blev centrum för firandet i landet. Organisationer marscherade längs löparbanorna, många tal i fosterländsk anda hölls och kungen (Gustav V) delade ut flaggor.

Nationalkompositören Hugo Alfvén hade inför det högtidliga tillfället komponerat körverket Sveriges Flagga, som framfördes av en månghövdad manskör. Huruvida Ljunggren fick ihop några pengar till befälsföreningen är okänt, men detta första firande 1916 blev förebild inför kommande decenniers högtidlighållande av svenska flaggans dag.

Själva flaggan är inte så gammal som man kan tro. 1906 fastställde riksdagen att den svenska flaggan är blå med ett gult kors och att korset ska dela flaggan i fyra rätvinkliga, lika höga fält. Flaggan hade förstås redan börjat ta form i slutet av Gustav Vasas regeringstid. Kungliga

klädkammaren tillverkade 1558 ett Kungligt Majestäts banér av blått sidentyg med gult kors.

Flaggor var något man använt i strid och till sjöss under århundraden, men att flagga till lands var inte så vanligt. Det var staten, med SJ i spetsen, som ivrade för flaggandet under andra hälften av 1800-talet. Intresset för nationsflaggan ökade i samband med de nationalistiska strömningar som uppstod vid den här tiden, både i Sverige och övriga Europa.

Någon enhetlig flaggtillverkning fanns inte. En flagga av siden var dyr och det tillverkades flaggor av både lin, bomull och ylle för att förbilliga och popularisera flaggan. Vid den här tiden visste de flesta inte ens hur svenska flaggan såg ut. Ointresset berodde delvis på klasskillnaderna i samhället. Flaggan uppfattades främst som en symbol för kungamakten och samhällets övre skikt (och från socialistiskt håll även för konservatism och militarism).

Folket behövde upplysas – 30.000 flaggor delades ut mellan 1916 och 1955 till människor och organisationer runt om i landet – i första hand till skolor – av Bestyrelsen för Svenska flaggans dag. Socialdemokraternas ledare Hjalmar Branting var inte intresserad av svenska flaggan. Han menade att arbetarna skulle bli patrioter den dag då allmän rösträtt infördes. Innan dess räckte det med röda fanor. Det var först med den socialdemokratiska statsministern Per Albin

Hansson som den svenska flaggan fick en plats i 1 maj-tågen. Med honom blev den svenska nationalismen framåtblickande och flaggan blev en symbol för folkhemmet.

Svenska flaggans dag firades inofficiellt den 6 juni 1893 på Skansen. Det var Skansens och Nationalmuseums grundare Artur Hazelius som drev på. Men något officiellt firande kom inte till stånd förrän 1916.

Man får flagga vilka dagar man vill. Allmänna flaggdagar är annars vissa kyrkliga högtidsdagar, dagar med anknytning till kungahuset, 1 maj, Nobeldagen samt dagen för val till riksdagen. Flaggan får vara hissad dygnet runt under förutsättning att den är belyst under den mörka tiden. I övrigt gäller att flaggan hissas kl 8 och halas ned vid solens nedgång, dock senast kl 21. Mellan första november och sista februari hissas flaggan en timme senare.

Svenska flaggan har enligt lag standardmått och standardfärg. Att använda en flagga med andra mått och andra färgnyanser än de föreskrivna är lagbrott, omfattande både tillverkare och användare.

1983 blev 6 juni, svenska flaggans dag, Sveriges Nationaldag. Det lär ska ha berott mest på vädret. Men det är en annan historia.

Inga Lisa Gustafsson

Fler hantverkare i vår kommun 1945

I förra numret presenterade vi trädgårdsmästare. Här försätter vi med några andra hantverkare från sammanställningen.

Namn	Plats	Postadress	Kommentarer
------	-------	------------	-------------

Bagare

Hammarby socken

Edvard Jonsson

Uppl Väsby

Väsby nya bageri, kafé och konditori

Bilreparatörer

Eds socken

S G Ekman

Stäket

Stäkets bilreparationsverkstad

Hammarby socken

Erich Haack

Uppl Väsby

Bleck- o plåtslagare

Eds socken

Gunnar Carlsson

Stäket

J E Johansson

Runby

Uppl Väsby

Hammarby socken

Erik Engdahl

Vatthagen

Uppl Väsby

O E Zettergren

Cedersdal

Uppl Väsby

Byggmästare

Eds socken

K E Pettersson

Stäket

C H Karlsson

Uppl Väsby

Hammarby socken

Oscar Larsson	Vatthagen	Uppl Väsby
David Pettersson	Brunnby	Uppl Väsby

Byggnadssnickare

Eds socken

K A Andersson		Uppl Väsby
Sixten B Johansson		Uppl Väsby

Fresta socken

Karl A Björkman	Stjärnborg	Bollstanäs
Bernhard Eriksson	Eriksberg	Uppl Väsby

Elinstallatörer

Eds socken

Sigfrid Hansson	Uppl Väsby	Sigfrid Hansson EI AB
K W Jonsson	Stäket	

Fresta socken

Carl A Westh	Grimsta	Bollstanäs
--------------	---------	------------

Hammarby socken

Axel Alvar Jansson	Uppl Väsby	Elektrotjänst. Affär på Centralv. Janssons dotter, som var expedit, kallades "fröken Propp"
--------------------	------------	---

Fotograf

Hammarby socken

A G Lundin	Vilan	Uppl Väsby
------------	-------	------------

Det finns ännu fler hantverkare, som vi får presentera i något av de kommande numren.

Midsommarafton

Vid förra årets midsommarafton (2020) var det ett härligt sommarväder. Och redan vid frukost var det 22 grader.

Min hustru stod i badrummet och fick syn på sig själv i spegeln. Vid åsynen utbrast hon ”Rufsi, tufsi, tott”. Jag inflikade försiktigt: ”Det låter som namnet på en barnbok”. Svaret från hustrun kom snabbt, för hon sade ”Det är faktiskt en barnbok”.

Vad gör man då för att ta reda på hur det är. Skall man leta i böcker? Kan biblioteket ha några upplysningar? Nej, nu kom jag på lösningen. Naturligtvis går man till datorn och googlar. Det moderna ordet ”googla” har faktiskt kommit med i Svenska Akademiens Ordbok. Med hjälp av sökmotorn Google kommer det fram ett stort antal länkar. Via en av dem hamnar man hos ”Wikipedia” och får där reda på följande:

Mary Hultén, känd som Maj Lindman, född 17 augusti 1886 i Örebro församling, död 6 augusti 1972 i Grödinge församling i Stockholms län, var en svensk illustratör, bildkonstnär, författare och skulptör.

Hon har skrivit och illustrerat boken Rufsi, Tufsi, Tott och den lilla hunden med det gula örat samt ett hundratal andra verk.

Katjing! Jag blev faktiskt imponerad och måste erkänna mina okunskaper. Som vanligt hade hustrun rätt, för hon brukar minnas en hel del från sin uppväxt.

I min släktforskning har jag kommit i kontakt med Maj Lindman, som var min pappas kusin. Hon var konstnär och dog för några år sedan. Märkligt! Mycket stämmer faktiskt med de uppgifter som fanns på Wikipedia. Men min släkting är inte den Maj Lindman, som presenterades på datorn. Och vi är inte alls släkt med Mary Hultén, känd som Maj Lindman.

Nu kan vi bara hoppas att årets midsommarafton blir lika fin och att vår rörelsefrihet har blivit lite större.

Bo Lindman

Vinnare i Jubileums- tävling 1-2021

Lennart Bofjäll
Nils Persson
Anders Sten

Jubileums- tävling 2 - 2021

Vi firar med en tävling där frågorna handlar om vår hembygd. Testa nu dina hembygdskunskaper. Frågorna är lätta och alla kan delta.

1		Vad är det som avbildas i gatulamporna som finns i rabatterna längs Centralvägen? 1) Plåthinkar x) Optimuslampor 2) Blåslampor
2		Vem var Upplands Väsby Hembygdsförenings första ordförande? 1) Sigurd Riberdahl x) Claes Olsson 2) Sven Odenrick
3		Vilken gård fanns förr där Väsby golf nu ligger? 1) Berga gård x) Fresta gård 2) Nibble gård
4		När bildades Upplands Väsby Hembygdsförening? 1) 1952 x) 1954 2) 1961
5		Var ligger Edoberget? 1) Smedby x) Sundsborg 2) Grimsta

Skriv dina svar på vilket papper som helst. Glöm inte att ange ditt namn och din adress. Skicka sedan in svaren senast fredagen den 4 juni 2021 till "Jubileumstävling", Hembygden, Box 40, 194 21 Upplands Väsby eller digitalt till info.uvhbf@gmail.com

Gör slag i saken redan nu! Skicka in ditt resultat, för du kan väl de rätta svaren. Tre vinnare får två trisslotter var.

Vasaloppet

Årets Vasalopp var ju inte alls som det brukar vara. Tjejvasan kördes den sista lördagen i februari och det riktiga Vasaloppet söndagen den 7 mars 2021. Båda dessa skidlopp genomfördes som elittävlingar utan publik. Alla andra skidåkare kunde genomföra Vasaåket, som i olika distanser var öppna under 22 dagar innan det ordinarie Vasaloppet.

I detta sammanhang kan vi nämna att det i år är **500 år** sedan Gustav Vasa genomförde det första Vasaloppet. Han var 1521 på flykt undan Kristian Tyrann. Kanske använde Gustav Vasa då inte skidor utan gissningsvis snöskor, som var vanliga i Dalarna på den tiden.

Margareta Norén

Farmors somrar som barn

Detta har jag skrivit till mina barnbarn, men det kanske kan roa andra läsare också.

Den riktiga sommaren började i och med att skolan slutade i början på juni. Innan sommaren hade våren ofta varit lång och blöt. Jag minns att hela ”läggdann” (åkern) var vattenfylld över så gott som hela byn. Vi barn fick nya stövlar varje vår och efter skolans slut på dagen plaskade alla barnen i byn i detta vatten. Inte så sällan fick vi ”bastning” för att vi var dyblöta nästan upp till midjan, eftersom vi sprang runt och ibland ramlade i vattnet. Emellanåt frös vattnet till is och då åkte vi spark och kälke på isen. Jag minns att vi lekte att det var jättedjupt och att vi skulle drunkna om isen gick sönder.

Den första riktiga vårleken var att ”spela kula”. Vi fick nya spelkuler varje vår och lyckan var total, när vi så småningom fick glaskuler i alla skimrande färger. Det måste ha kostat en hel del för mamma och pappa att köpa dessa fina kuler. Man gjorde en grop med klacken av skon, snurrade till några gånger så att groppen skulle bli djup. Det var lerigt och blött på gården och jag kan ännu känna lukten av vår, det luktade jord.

Ett annat sommarnöje var att spela boll på ladugårdsväggen. Vi övade oss så att vi till slut kunde spela med tre bollar samtidigt. Jag tror att jag skulle kunna det nu också. I varje fall kommer jag ihåg hur de olika tureorna med bollen såg ut, t.ex. 1:an, 2:an, 3:an o.s.v. Hopprevet blev också väl använt på den leriga gårdsplanen.

Någon semester blev det aldrig för mamma och pappa. Eftersom vi hade kor, höns, gris och get kunde de inte åka bort. Tänk vad

de fick arbeta, stackars mamma och pappa. Vi hade också mycket folk hemma hos oss på somrarna. Mest var det släkten från olika ställen i Sverige; Vindeln, Stockholm, Jädraås, Skellefteå, Sollefteå. Ibland var mamma mycket trött. Jag undrar också över hur de hade råd att bjuda alla på mat, eftersom det var ganska fattigt.

Jag kommer ihåg att jag längtade mycket till sommarens bad i Ångermanälven. Men det blev inte så mycket badat, eftersom vi barn inte fick gå ner till älven själva. På kvällen, när mamma och pappa hade arbetat färdigt med djuren, gick de ibland ner till älven och tvättade sig.

Här kom några tankar på vinterbad också: vi hade inte badrum så på vintern fick vi bada i en träbunke i ladugården bredvid korna. Jag tyckte det var så skönt att kliva ner i det varma vattnet, som var uppvärmt i en stor järngryta. Efter badet – ja helst ville man ju inte kliva upp, eftersom det var kallt i ladugården – fick man springa in i huset i 20–30 graders kyla med något ytterplagg över kroppen och stora ”laddor” på fötterna. (Laddor var hemmagjorda skor av vadmal). Av det varma vattnet blev det så mycket ånga i ladugården att man knappt kunde se kossorna.

Somrarna upplevde jag som mycket varma och fulla med sysselsättningar för oss barn. Vi hade inte en tanke på och heller ingen längtan att åka bort någonstans. Vi visste inte att somrarna var till för folk att semestra på, d.v.s. att åka och hälsa på någonstans. Mamma och pappa ordnade så gott de kunde med att vi skulle ha roligt, t.ex. gjorde de en lekstuga i ”mjölkhuset”. Ibland lekte vi affär, ibland att vi var en familj med barn och djur. Djuren var kottar i olika storlekar, en stor kotte fick vara gris t.ex. Vi plockade blommor på åkern, det fanns massor av styvmorsviol, som ju är Ångermanlands landskapsblomma. Jag längtar ofta till byn för att få stå på knä, som jag gjorde som barn och plocka ett fång av styvmorsviol.

Ingrid Pettersson

Vendeltida båtgrav vid Karlsro

Jordkällaren vid Karlsro har varit en gravhög. Nu skall den åter bli en sevärdhet, där man kan ana hur det kan ha varit.

Inuti gravhögen skall man placera en båt med rätt patina. En konstnär har skapat båten och flera andra detaljer. Tillsammans med anpassad belysning blir denna skådeplats fullkomlig. Man har planerat att inviga detta dödens rum i juni 2021.

Bo Lindman

Skansen 130 år

Det är nu 130 år sedan Skansen öppnades. År 1891 invigdes Friluftsmuseet och djurparken på Djurgården i Stockholm.

Red.

100 år

Kampen för kvinnans rösträtt i Sverige har en lång historia från slutet av 1800-talet.

Lagen om allmän rösträtt för kvinnor beslutades 1919. Den kvinnliga rösträtten praktiserades första gången i andrakammarvalet 1921, vilket är precis för 100 år sedan.

Sverige var faktiskt det sista landet i Norden att införa kvinnlig rösträtt!

Margareta Norén

För 50 år sedan

År 1971 infördes Enkammarriksdagen i Sverige. Riksdagen fick då en enda kammar, som var vald av folket.

Det innebar att den gamla tvåkammarriksdagen upplöses. Då hade detta system verkat i 105 år.

Bo Lindman.

Tack morfar!

Hade just tagit sällskap på Riddarholmen med ”en herre med papraply, spirituellt utseende, fina kinder, stövlor och galoscher...” och så står vi plötsligen framför Bergstrahlska huset på Riddarhustorget – framför Loves morfar Carl Christoffer Gjörwells boklåda från början på 1769 – och mina tankar lämnar herrn med fina kinder.

Morfar – ”de lärda mödors patriark” (enl Thomas Thorild) och litterär mångsysslare – med utbildning, engagerad i politik och samhälle, bibliotekarie, förläggare och publicist och dagboks-skrivare, som introducerade Rousseau i Sverige. Det berättas att hans hem var fyllt av böcker och tidskrifter och att han sparade alla papper som det stod något på. En guldgruva från 1700-talet efterlämnat till oss.

Promenaden stannar alltså vid Carl Johan Love Almqvist och hans ”sötaste morfar”.

Love, som fått ett namn från morfar, var dennes förhoppning för framtiden. ”Morfars dröm var att Love skulle bli en lärd, kanske professor i historia i Uppsala”.

Man kan läsa hos Johan Svedjedal att morfar skämde bort Love och uppmuntrade honom. ”Herre Gud, hvad den gossen gläder mig!” skriver morfar och fortsätter ”Född med ett det mest deciderade snille för historien, läser och skrifer han beständigt, och har redan – vid blott tolf år – ovanliga insikter”.

Vilken start i livet!

Porträtt av Carl Christoffer Gjørwell.

Foto: CC0

Morfar var naturligtvis en fast punkt för Love, som förlorade sin mor redan knappt 13 år gammal.

Morfar tog ansvar för hans uppfostran och försåg honom dessutom under hela sitt liv med böcker och skrifter. När Love vid 15-års ålder antogs vid Uppsala universitet skaffade han även användbara kontakter. Love levererade då till morfar upplysningar och skrifter.

Vilket givande utbyte!

Jag vet hur mycket en morfar kan betyda så nu ser jag fram emot att läsa brevväxlingen mellan Love och ”söta morfar”.

Åter till boklådan, som ansågs vara en välkänd ”skvallercentral” för det övre skiktet av den tidens stockholmare.

Tänk att sitta där och lyssna till alla samtal, diskussioner och alla rykten!

Vilken start på en bildningsresa!

Hur gammalt blir ett träd?

Så här gamla kan några av våra träd bli:

Lind 800 år

Lärk 600 år

Alm 500 år

Bok 400 år

Hästkastanj 400 år

Äldst blir ek, cirka 1 000 år

Red.

Källa: Tidningen Land

Vaccinering

År 1816 blev det obligatoriskt i Sverige att vaccinera alla barn under två år mot smittkoppor. Vanligtvis var det församlingens klockare som vaccinerade barnen. Då blev det också obligatoriskt att man i kyrkböckerna skulle notera vilka som blivit vaccinerade.

Bo Lindman

Ny riksantikvarie

Regeringen utsåg i början av februari Joakim Malmström till riksantikvarie och chef för Riksantikvarieämbetet. Han tillträdde den 15 april 2021, och han har innan dess varit chef för Naturhistoriska riksmuseet.

Joakim Malmström är filosofie doktor i historia från Uppsala universitet. Hans avhandling är intressant för oss i Upplands Väsby. Den kom ut 2006 och har titeln "Herrskapen och den lokala politiken: Eds socken ca 1650–1900".

Bo Lindman

Otrolig hörselolja

År 1880 kunde man köpa en mirakulös hörselolja i Sverige. I annonsen framgick det att oljan genast botade all dövhet och öronsusning.

Red.

Här vid Munktorget låg den boklåda som Almqvists morfar hade. Huset kallas idag för Ryningska palatset. I förgrunden finns Ridderholmsbron och i fonden ser vi Storkyrkan.

Foto: Alexandru Babos Albabos

Vem kom till boklådan?

Det ryktas att kungens konstnärer Johan Tobias Sergel, Elias Martin och Louis Jean Desprez fann sin tillflykt hit.

Vi hittar också bl a greve, riksmarskalk, president i Kammarrätten C.A. Fleming, friherre, författare, ledamot i Svenska Akademien Gudmund Jöran Adlerbeth, diplomat, kammarjunkare Gustaf D'Albedyhll, läkare, medicinalråd S.A. Hedin, ryske minister J.P. van Suchtelen, och bibliotekarie och skriftställare, lexikograf Jacob Björkegren. Den senare var också vän i familjen Gjörwell och återfinns i Loves Jaktslottet som människohataren och pessimisten.

En annan besökare och familjevän av stor betydelse var pedagog Carl Ulric Broocman (1783-1812). Han var den tidens mest framstående pedagog med studieresor i Europa. Vid dessa brevväxlade han med morfar. Han startade den första pedagogiska tidskriften *Magazin för Lärare och Föräldrar*, där också morfar

gjorde inlägg. Broocman förfäktade skolbibliotek, flickors rätt och organiserade bl a folkskolan.

Hans motto ”att öppna öga och öra, att utvidga och skärpa deras blick, att upplysa själen...”.

Nog finner vi spåren till Loves verk från morfar och gästerna i morfars boklåda och nog har vi mycket att tacka morfar för, där han ligger begravd bredvid dottersonen vid Solna kyrka!

Anita Persson

Illustrerade ordspråk och talesätt

Dä ä modernt, sa lagårdspigan,
satte stävan på nacken.

Årets Väsbybo

Har du någon, som du vill föreslå? Gör det snabbt i så fall.

Se kommunens hemsida:
www.upplandsvasby.se
Nomineringstiden går ut 30 april.

Klas Lundkvist

Stockholmsregionens gröna kilar

I storstadsområdet finns det tio gröna kilar, som är stora sammanhängande grönområden. De sträcker sig från den omgivande landsbygden in mot Stockholms centrum. Det är aldrig långt till naturen, ett rikt djur- och växtliv.

Det finns nu ett projekt som samarbetar runt kilarna. Namnet är ”Samverkan Gröna Kilar nordost”. Vår förening är med.

Titta in på webbplatsen gronakilar.se

Bo Lindman

Honungsbin

Honungsbiet har funnits i flera tusen år, långt innan det fanns biodlare. Numera lever honungsbin hos någon biodlare, och de har en otroligt stor betydelse som pollinering av många växter, fruktträd och bärbuskar. De förekommer även som vilda.

Som du säkert vet, så lever honungsbin i stora samhällen i bikupor. Ett sådant bisamhälle kan leva i många år, och det kan bestå av upp till 60 000 bin. Bidrottningen kan producera så mycket som 2 000 ägg per dag.

Honungsbin svärmar oftast före midsommar. Detta kan ske då bisamhället blir för stort. Ett annat skäl kan vara att man får ett drottningsskifte i kupan. Och visst ser det märkligt ut! Bisvärmar är som regel snälla, men ändå inget att leka med. De kan vara väldigt aggressiva.

Nils Blomberg

Så startade Väsby Hälsovårdscentral

I maj 1972 skickade Väsby Industri & Hantverksförening, där undertecknad var ordförande, ut en förfrågan till samtliga företag angående bildandet av en hälsocentral. Då jag sedan ringde upp företagen var intresset inte så stort, då de flesta större företagen redan ordnat det inom det egna företaget. (Facket hade då avtalsenligt bestämt att personalen skulle hälsoundersökas.)

Vi småföretagare var då tvungna att ordna en gemensam hälsovårdscentral. För att en sådan skulle vara lönsam fordrades att företagen tillsammans hade ca 500 anställda. Vi sammanträdde med Märsta Industri & Hantverksförening angående ett samgående, vi skickade en gemensam kallelse till samtliga företag i Märsta och Upplands Väsby, där vi kallade till ett sammanträde torsdag den 29/8 1972 på hotellet i Märsta Industriby. Dit kom representanter både från Optimus och Gränges vilket gjorde att vi var uppe i 650 anställda bara i Upplands Väsby, varför jag yrkade på att starta en egen hälsocentral i Upplands Väsby.

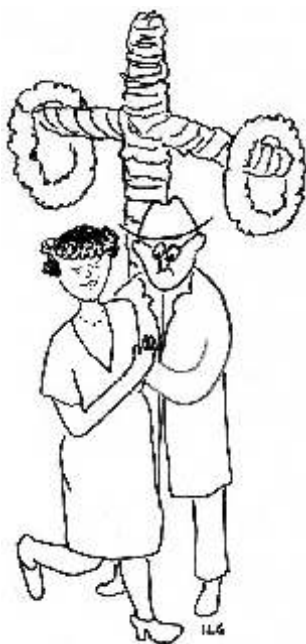
Vi kallade till ett möte med skyddsingenjör Stig Palmqvist, Gränges och Bergman, Optimus torsdagen den 12/10 1972 på Gränges bruksgård. Vi beslutade att starta en hälsovårdscentral, den 19/10 1972 hölls ett internmöte på Bruksgården, där Väsbyhem, Upplands Väsby kommun, Vägförbättringar och Skanska var inbjudna och samtliga kom utom Skanska. Bergman lovade att vi skulle få hyra Optimus kontor som iordninggjordes.

Den 2/1 1973 sammanträdde vi på Bruksgården samt besiktade den nya hälsovårdscentralen. Dr Resarö blev vår första företagsläkare på Hälsovårdscentralen (han var tidigare verksam på en central på Östermalm, där jag tillverkat inredningen).

Den 11/1 1973 var dr Resarö närvarande på sammanträdet på Bruksgården och därmed var verksamheten i gång under dr Resarö.

Bengt Thörner

Karlssons funderingar

Jag gifter mig aldrig!
Inte ens om de skapar ett läppstift som
smakar snus...

Gamla ljud

Ljuden från förr i tiden är här för att stanna. I ett EU-projekt samarbetar flera museer. Man spelar in och bevarar ljudet från det industriella liksom från det civila samhället.

I deras samling hittar du mängder av ljud, som du får använda gratis. Leta vidare på

<http://www.soundsof-changes.eu/>

(Obs! Skriv webb-adressen utan något bindestreck.)

Bo Lindman

Bakelse

Ända fram till mitten av 1950-talet var det väldigt pinsamt för män att ertappas med en bakelse. Då ansågs det omanligt, och den skulle därför ätas i smyg. Kvinnor satte gärna i sig en eller flera – de visste hur gott en bakelse kunde göra för humöret!

Red.

Minns du Väsby?

Upplands Väsby kommun ordnar ibland städdagar, då skolungdom och frivilliga plockar skräp på gator och torg. Det är ett bra initiativ, där inte bara de som dagligen arbetar med renhållning, blir varse hur mycket skräp ”alla andra” sprider omkring sig.

”torget” när väsbyborna samlades för skräpplockning i april 1964. Även skrotbilar forslades bort vid detta tillfälle. Fotona är tagna av Lennart Hedlund. ”Operation Renat” har han skrivit bak på det ena fotot.

Inga Lisa Gustafsson

Röjardagar är ingen ny företeelse. Fotografierna här visar hur det såg ut på

En riktig röjardag. På baksidan av detta foto står det ”Operation Renat”.
Foto: Lennart Hedlund

Här har man lastat ett antal skrotbilar för bortforsling.
Foto: Lennart Hedlund

Hej Hembygdens redaktion!

Flera stavfel på runstenar

Jag läser alltid Hembygden med stort nöje, så även det senaste numret.

Jag vill ge en liten kompletterande upplysning med anledning av artikeln om våra runstenar på sid. 26–27. Det står där: ”Vid infarten till Löwenströmska lasarettet står en runsten med stavfel.”

Men det är inte det enda stavfel som finns på våra runstenar! På Ladbrostenen står faktiskt inte ladbro, utan ladbo. Titta efter så får ni se. Jag har haft en diskussion med runstenskännaren på Riksantikvarieämbetet Magnus Källström om detta. Han menar att man kan vara säker på att ristaren avsåg att skriva ladbro men att han rådde skriva fel. Det är ingen tvekan om att

ordet heter ladbro på runsvenska. Det behöver inte handla om dyslexi (som jag hade en fundering om), utan det är så lätt gjort att skriva fel, det kan faktiskt vem som helst göra. Här är det väl lite pinsamt att just det centrala ordet ladbro har blivit fel. Och vem vet, kanske grämde det runristaren livet ut.

Jag kommer att tänka på en artikel i Grönköpings Veckoblad på 1930-talet, som min pappa brukade citera med förtjusning. Den handlade om en runristares vedermödor, bland annat vad som hände om han ristade fel. ”Var det då ej som nu att x-y-zäta över, utan måste man i vredesmod bortslänga hela bautastenen samt hämta en ny.”

Ladbrostenen har ett stavfel, som Karin berättar om. Foto: Bo Lindman

Det kan mycket väl hända att runristaren i Runby upptäckte felet, men då var det för sent. Och stenblocket kunde han inte gärna kasta bort, det stod där det stod. Felet måste alltså stå kvar. Så länge människor leva.

Karin Rosberg

Artikel från 1980-talet

Hur såg medlemsbladet ut då? På vilket sätt framställdes bladet? Vad skrev man om på den tiden?

Som ett exempel har vi valt ut en artikel ur "Nytt från Hembygdsföreningen" nummer 4 för 1989. Då var medlemsbladet inne på årgång 18. Detta stencilerade svartvita nummer hade 32 sidor, och det kom ut i december månad.

EL-LJUS ÖVER VÄSBY

Nu när vi är inne i mörkrets årstid längtar vi efter ljus. Det konstgjorda ljuset inom-och utomhus underlättar vårt dagliga liv. Vi tänker knappast på att för några mansåldrar sedan var det kolmörkt der här tiden på året-åtminstone utomhus.

Historisk bakgrund

Edison blev en banbrytare när han lyckades konstruera en koltrådslampa 1879. Patent fick han 1880. En förbättrad glödlampa kom 1902 då vi fick metalltrådslampan.

I Ed, Hammarby och Fresta var det säkerligen mörkt på dåtidens vägar. De som åkte in till stan kunde beundra den fina gasbelysningen. I mitten av 1800-talet hade man byggt gasverk och satt upp gaslyktor.

1893 var stans generatorstation vid Brunkeberg klar. Nu när glödljuset fanns bytte man till elektricitet. Man behöll de vackra gjutna stolparna och satte upp nya lyktor. En fördel med det nya ljuset var att lyktan kunde lysa nedåt. Det var omöjligt med dåtidens gasljus.

Socknarna var mörka

I våra trakter var det becksvart under den mörka årstiden. När man skulle ut fick man lysa sig fram med en bärbar lykta.

I våra stugor och slott lyste man upp mörkret med fotogenlampor. När första världskriget kom fick man ta till karbidlampor. Fotogenen tog slut under nödåren. På den tiden var karbidlampor vanliga på cyklar och bilar.

I ljuset kommer till oss

Efter första världskrigets slut fick vi våra elföreningar. I Hammarby, Ed och Fresta bildades elektriska distributionsföreningar. Deras främsta uppgift var att ordna elbelysning till sina andelsägare. Fotogenlampornas epok var slut. Andelsägarna var lantbrukare, hantverkare och fastighetsägare. Det låg i föreningarnas intresse att inte bekosta belysningen på allmänna vägar. Den som ville ha lampor utomhus fick stå för kostnaden själv.

Under 30-och 40-talen hade de tre kommunernas vägar en sparsam belysning. Det var inte ovanligt på den tiden.

Kommunen Väsby tar över

När storkommunen bildades 1952 tog den så småningom över elrörelsen. 1954 kom det kommunala elverket. Jag började vid elverket 1959 och då hade vi omkring 500 väglampor.

Det var långt mellan lyktorna och de lyste dåligt. Glödljuset tog mycket energi - gav lite ljus och mycket värme. Det senare var slöseri utomhus.

På 60-talet började fabrikanterna lansera lysröret för vägbelysning. Lysröret hade tidigare krånglat utomhus. Det tålde inte vårt vinterklimat. Nu var det avhjälpt.

Glödlamporna försvann från vägbelysningen och lysröret kom istället. Lysrörets epok varade i dryga 20 år sen kom en ny generation lampor.

Väsby växte och fick ständigt nya vägar som skulle belysas. Staten förutsatte att kommunerna betalade vägbelysningen - även på vägverkets vägar. Ett undantag är motorvägen.

Dagens vägbelysning

Ljusstekniken har förbättrats under 80-talet.

I modern vägbelysning användes uteslutande

kvicksilver och högtrycksnatriumlampor. De har en livstid som motsvarar 4 års brinntid. Det är

nästan 10 gånger en glödlampas livstid. Det har gått drygt ett sekel från den dagen då Edison lyckades tända sin koltrådslampa. Teknikerna har fått fram energisnåla lampor som dessutom lyser mycket bättre. En del säger - men de är inte lika mysiga som glödlamporna. Det tar lång tid innan de nya lamporna överkräver våra hem - men de kommer nog.

Väsby idag

De 500 glödlamporna 1959 har förökats sig väsentligt. Den kommunala vägbelysningen har nära 3000 armaturer som lyser för oss.

Det finns dessutom belysta spår och idrottsplatser.

Den moderna människan tar mycket för givet. Vi äldre som växte upp med fotogenlampan vet att uppskatta det ljus som elen ger oss.

Vi kan aldrig tävla med solljuset men vi har kommit längre på det här området än våra förfäder som lyste sig med bloss.

Allan Andersson

I anslutning till artikeln fanns också några klipp från skämttidningen Söndags-Nisse. Det finns en verklig bakgrund till inslagen. Den första elektriska gatubelysningen visades upp den 16 september 1881 i Stockholm. Då hade en stor folkmassa samlats på Gustav Adolfs torg och på andra platser. Det elektriska ljuset i staden kom lagom till höstrusket. Och billigt var det, för man behövde inte heller några lykttändare.

Elektriskt ljus.

Klart som ebemantlad sanning strålar detta ljus och med sitt skimmer mätar torg och gränder till en sagans stad. — Skäddlystna skara, om du fattar om du, som sig höfves, värdet skattar af geniets strider och dess segnar: ä ditt släptes vägnar, var då glad.

BLANCHIS CAFÉ

Dagligen i Kungsträdgården:

STOR KONSERT

kl. 4 e.m., under ledning af H. E. Stenök och från kl. 7 e. m. af

Konpl. Svea Lifgardes Musikår

I afton:

Elektrisk Belysning.

(U Söndags - Nisse 9/9 1883. Han: "Äh, min älskade Emma, det elektriska ljuset är varckel vackert." Hon: "Äh, men mycket gott är det också.")

Ny startpunkt för "Skogens mystik"

Det har kommit upp fyra stolpar vid gårdet åt väster nedanför Smedbyskogen. Gården ligger intill Smedbyvägen mitt emot DigiPlex och snett emot Marabou. Även en informationsskylt har kommunen satt upp. På den berättas om platser där det finns spår av gravar, runstenar och hålvägar.

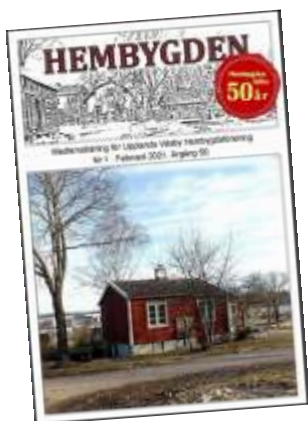
Foto: Bo Lindman

Vägen till Hembygdsgården

Du hittar väl fram dit? Dessa serierutor är skapade av Inga Lisa Gustafsson.

Väsby's första Friskhus

Vad är det för verksamhet i det lilla röda huset vid Smedby? Härder det något i området? Huset är det hus som fanns på framsidan av Hembygden nr 1 för detta år 2021. Jo, det händer massor. Det handlar om sådant som exempelvis friskvård, kurser, naturaktiviteter och arbetsträning. Huset är på väg att bli ett "Naturhälsosohus" eller "Friskhus". Sedan september 2019 har den arbetsintegrerande föreningen "Naturlig hälsa & utbildning" varit hyresgäst. Tidigare var huset kontor för Gunnes gård.

Redan innan föreningen flyttade in, så startades ett Hälsoprojekt i maj 2019. Verksamheten bestod av kostnadsfria hälsoaktiviteter för att skapa en gemenskap utomhus. Man ville också bryta isoleringen, som uppstod på grund av den pågående Covid-epidemin. Allt gjordes i samarbete med Väsbyhem och Stena fas-

tigheter. Nu fortsätter föreningen med visionen att skapa mer hälsa hos människor, att använda naturen som resurs och att bygga på det som är friskt. Vi vill skapa ett Smedby med en grön och trygg miljö för en sprudlande hälsoutveckling för alla.

Några planer för 2021

Arbetsträningsplatser

Verksamheten skall erbjuda platser till kvinnor med behov av språkträning och till långtidssjukskrivna kvinnor med ett intresse av friskvård eller hälsotjänster.

Några deltagare på walkingtur i Smedbyskogen.
Foto: Eva Bergström-Pettersson

Under aktiviteterna använder vi naturens läkekraft, trädgårdsodling och kreativt skapande. Vi erbjuder dessa platser till sjukvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommuner.

Utbildning av nya tio nya ledare inom Natur- och hälsoaktiviteter

För att verksamheten skall nå fler människor vill vi skapa ett större utbud av kurser. Nu riktar vi oss till sådana personer som vill lära sig mer om hälsa och egenvård.

Utveckla och skapa en Sinnesträdgård

Huvudsyftet med en Sinnesträdgård är att stimulera alla sinnen. Där skall man känna trygghet, kravlöshet och valfrihet.

Trädgården kan också stimulera sinnen genom olika aktiviteter. Sinnesträdgården vi skapar kommer att bli en plats för återhämtning och för olika slags rehabilitering, tex för dem som drabbats av ”långtids-Covid”.

Misstänkte du att det lilla röda huset vid Smedby somnat in? Nej, så är det inte. Som du säkert förstått råder där omfattande aktiviteter. Vi har nu bara berättat lite grann om vår verksamhet.

Sammanfattningsvis vill vi engagera volontärer och inspiratörer, som vill ska-

Några av personerna, som arbetar med de olika hälsoprojekten. På farstukvisten till huset vid Smedby ser vi från vänster Eva Bergström-Pettersson, Carina Nyberg och Cecilia Salmi.

Foto: Alexandra Salmi

pa och bygga vidare på vår gemenskap – en Community i Smedby. Detta sker både via intresseorganisationen ”FHS, Future Health Sweden” och ”Naturlig hälsa & utbildning”. Genom verksamheten fortsätter vi att hjälpa många människor bort från sin isolering och in i en gemenskap. Deltagarna får i miljön vid Smedby stöd i sin rehabilitering. Välkommen att höra av dig om du vill veta mer.

Eva Bergström-Pettersson

Tel 070-755 5436

E-post info@nhutbildningen.se

Imponerande ekar

En skaplig ek finns vid Fysingebadet. Större ekar finns på andra platser.

Foto: Bo Lindman

Stockholms län tillhör de ekrikaste områdena i Sverige vad gäller riktigt grova och gamla träd. Enligt en inventering av länsstyrelsen klassas 30.000 träd som särskilt skyddsvärda, men flera finns.

För att vara särskilt skyddsvärd ska eken vara grövre än en meter i diameter eller vara äldre än 200 år eller vara ett grovt träd med utvecklad hållighet i stammen. Eken är vårt förnämsta naturskyddsträd och otaliga ekar är fridlysta som naturminnen.

Historiskt

Skyddsvärda har ekarna varit länge: i Magnus Erikssons landslag 1347 stadgas straff för all huggning av eken, som då behövdes för skeppsbyggeri och ett par århundraden senare beslöt Gustav Vasa att alla ekträd tillhörde kronan och att de inte fick fällas. Virket behövdes då också till de kungliga skeppsbyggena. Den som under stormaktstiden gjorde sig skyldig till avverkning av ek för privata ändamål vid tre tillfällen straffades med döden.

Fridlysningen av ekar upphörde 1828 och många träd höggs ner av bönder som fått sina åkrar förstörda av ekar, som bredde ut sig och skuggade grödor, satte skott och gjorde marken sämre med sina svårnedbrytbara löv. Flest gamla ekar finns kvar i slottsmiljö.

Träd har alltid fångat människors fantasi och trosföreställning. En tidigare stark tro på i träden inneboende övernaturliga krafter har med säkerhet bidragit till att mångt stort träd eller hela lundar fått stå kvar, trots att röster höjs för dess avverkning. I senare tider har naturvårdsintressen kommit in i bilden och förhindrat nedhuggning.

Observera att allemansrätten inte inkluderar rätten att plocka ekollon. Enligt den medeltida Östgötalagen hade man rätt att under färd genom annans skog plocka så mycket ollon att det fyllde vanten upp till tummen. Den som håller sig till det går säkert fri från kländer även idag. För säkerhets skull, tala med markägaren.

Enligt länsstyrelsens inventering finns det 204 skyddsvärda ekar i Upplands Väsby. Inventeringen gjordes 2010 och då fann man på Stora Väsby's ägor Upplands Väsby's troligen äldsta bevarade träd, en ek som är mellan 600 och 800 år gammal och har en omkrets på drygt åtta meter. Tyvärr hade dess växtförhållanden varit dåliga och den höll på att förvandlas till en stubbe.

Vid inventeringen hittade man 190 s.k. jätteträd, alltså träd som är grövre än en meter i diameter.

Vid Stora Väsby, Runsa, Vällsta och norr om Löwenströmska sjukhuset, nära Kärleksudden, finns de grövsta så kallade jätteträden. Enklast är nog att ta sig ut till Fysingen och gå Kärleksstigen, där några av de stora ekarna breder ut sig och skuggar vägen.

Inga Lisa Gustafsson

Minnen av möbler

Trädgårdsmöbler har det väl funnits länge, men allmänt sedan 1800-talet, tror jag. Barndomens trädgårdsmöblemang stod på gräsmattan litet skuggigt så där under någon björk och ibland i syrenbersån, vill jag minnas.

Möblerna var vitmålade, obekväma, tunga och rätt så klumpigt gjorda. Det var väl tänkt att man inte skulle sitta så länge i dem. Ryggstödet slutade i korsryggen. Man satt faktiskt inte så bra i stolarna. Troligtvis var de hemsnickrade och avsedda att hålla lång tid framåt. De tillhörde hyresvärden men fick användas av oss som hyrde, om det var något särskilt.

Man satt ute och drack kaffe ibland, om det var vackert väder. Bar ut maten i trädgården gjorde man inte då, det skulle ha varit att göra sig för märkvärdig.

Minnesbilder av ett par kaffestunder glimtar förbi. En gång satt mamma och tant Märta (hyresvärdinnan) på husets veranda och drack kaffe. Hur de orkat släpa upp de tunga trädgårdsstolarna och bordet tio trappsteg till verandan förundrade mig då och gör väl fortfarande, eftersom jag kommer ihåg det. Tant Märta hade tagit fram sin kopparkaffekanna till och med och det hände inte ofta, så det kanske var någon bemärkelsedag.

Vid ett annat tillfälle serverades det kaffe i trädgårdsmöblerna på någon högtidsdag. En av gratulanterna kom med en kartong bakelser från konditoriet. Det här var under krigstiden och bakelser hade jag aldrig ätit. Min förväntan byttes i besvikelse när jag tagit första tuggan. Grädden hade mystisk konsistens och smakade rakkrem. Surrogat, usch! Jag

Så här fina kunde trädgårdsmöblerna vara.

Foto: CC0

såg med stor tveksamhet på bakelser
åratal efteråt.

Till bersån flyttades trädgårdsmöblerna om gubbarna ville ta en kaffekask eller sitta och grogga. Satt man i bersån så syn-tes man inte från vägen, som gick utanför tomten. ”Utelivet” var litet enklare i min barndom än det är nu. Trädgårdsmöblerna var kanske en viss statussymbol, men man nötte inte ut dem precis. Ingen solade eller satt så mycket över huvud ta- get på den tiden, utan alla hade händerna fulla med vardagssysslor, som ju utfördes på ett helt annat sätt än nu och tog sin rundliga tid.

Dagens annonser och trädgårdstidningar skulle ha väckt förundran. Nu är villa- trädgårdarna fulla med trädäck och

Ibland ville man ha trädgårds- möblerna i närheten av buskarna.

Foto: Bo Lindman

loungemöbler, hammoockar, utekök, gril- lar i alla storlekar, badtunnor och gud vet vad. Det är den s.k. utvecklingen. Men bakelserna är bra!

Inga Lisa Gustafsson

Almqvistaren

Almqvist ror över Öresund 19 juni 1851

Sitt fosterland en stor, en redbar tjänst han gjorde: han lämnade det kav. Var det ej som sig borde?

C J L Almqvist, ur Sesemana

Årets Väsbybo 1993 och framåt

Vilka har fått utmärkelsen? Och vad var det personerna fick hedersbetygelsen för? Här kommer en sammanställning.

1993	Hugo Sabel, hembygds-kännare genom flera decennier.	1999	Malin Svahnström, simmare, aktiv i Väsby Simsällskap, för sina prestationer som har satt Upplands Väsby på idrottens världskarta.
1994	Harry Öhman, för sitt drogförebyggande arbete bland ungdomarna i Upplands Väsby.	2000	Elisabeth Hedman, för sina insatser för medmänniskor i Upplands Väsby, bland annat som ledare för verksamheten på Cafe Q, en träffpunkt för kvinnor i kommunen.
1995	Pelle Berglund, dåvarande VD för Väsbyhem.	2001	Bertil Lundström, dåvarande ordförande i Tiokampen, en lokal idrottstävling för ungdomar 10-17 år, som främjar hälsa, gemenskap, glädje och en positiv idrottsattityd.
1995	Ricardo Donoso, initiativtagare till Väsby Konsthall.	2002	Inga Lisa Gustafsson och Lennart Hedlund, för sina insatser inom Upplands Väsby hembygdsförening.
1996	Marianne Liljedahl, direktör på Scandic Crown Hotel, för sina insatser med hotellarrangemang som förstärker Väsbyns identitet bland deltagare och gäster.	2003	Anna-Karin Sundén, ordförande i organisationen All Fair, som verkar för etikfrågor inom idrotten och för rent och schysst spel, både på och utanför spelplanen.
1996	Gösta Karlsson, dåvarande ordförande i hembygdsföreningen, för sin helhjärtade insats under Hembygdens år 1996.	2004	Hans Chrunak, tidigare förbundskapten för svenska simlandslaget.
1997	Hans Lind, för att med sitt engagemang ha bidragit till att medlemmar från flera av Väsbyns föreningar kunde delta i EU-projektet European Peoples Festival i Italien.		
1998	Gunilla Curman, för att frivilligt och utan ersättning ha gjort en stor väggmålning i Smedsgårds-skolans matsal.		

- 2005 Stig H Johansson, för sina bedrifter som en av världens största inom travsporten och för sin stallverksamhet Upplands Väsby. med att grunda Upplands Väsby's lokalavdelning av Friskis & Svettis 1983.
- 2006 Marianne Jonasson, för sitt engagemang med volontärtjänsten Vänner i Väsby. 2013 Ulla Andersson, för sitt engagemang inom astma- och allergifrågor.
- 2006 Eva Lund, för sina insatser inom curlingsporten och som vinnare av flera VM- och OS-guld. 2014 Jenny Nilsson, för sitt engagemang för unga Väsbyttejers välmående.
- 2007 Josefin Lillhage, en av Sveriges mest framgångsrika simmare genom tiderna, aktiv i Väsby Simsällskap. 2015 Eric Hedqvist och Joakim Petersson, grundare av träningsgruppen Team Pannben.
- 2008 Roland Storm och Kjerstin Björkman, för sitt lokalthistoriska engagemang och sitt arbete med hembygdsfrågor. Kjerstin Björkman var hembygdsföreningens ordförande. 2016 John-Eric Ericsson, studiecirkel i datakunskap för seniorer.
- 2009 H.E.A.T, hårdrocksband, för att de gör Upplands Väsby känt i musikkretsar världen över. 2017 Maria Eliasson, Facebook-gruppen "Behövande i Väsby".
- 2010 Marit Andersson, en eldsjäl som tillsammans med andra får kulturlivet i Väsby att blomstra. Marit har bland annat varit aktiv i teaterensemblen Gycklarna. 2018 Birgitta Söderström och Marit Andersson, för deras mångåriga arbete med Picchus café.
- 2011 Lennart Åberg, för initiativet Fredagsfotbollen i Vilundahallen. 2019 På grund av coronapandemin och inställt nationaldagsfirande delades ingen utmärkelse till Årets Väsbybo 2019 ut under 2020.
- 2012 Birgitta Öberg, för sitt engagemang inom entreprenörskap, hälsa och motion och sitt arbete

*Sammanställd 2021 av Karl Ekström,
Kultur- och Fritidskontoret*

Redigerad av Klas Lundkvist

Vi har av Inga Lisa Gustafsson fått upplysningen: Även Lars Erik Jansson fick utmärkelsen Årets Väsbybo 2002 för sitt arbete med boken "Geografiska namn i Upplands Väsby kommun". / Red.

Vågrätt

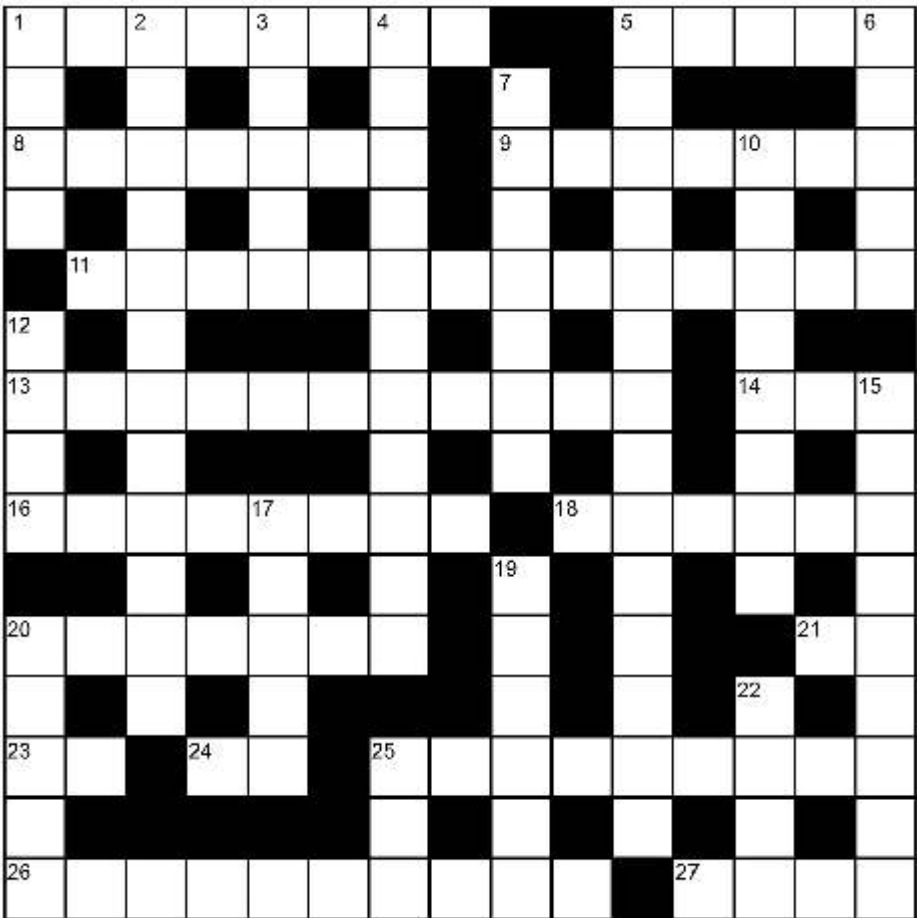
1. Kallas åkerfräken
5. Där fanns "Äldre bildade kvinnors vilohem"
8. Fanns på åkrarna
9. I den blir håret fint
11. Gata nära där Bollstanäs festplats låg
13. Är illitterata
14. "White Horse" har en sådan
16. Finns vid Gunnes gård
18. I en sådan tränar konståkare
20. Där ligger Kias huvudkontor
21. Var gömt i höstackar
23. Hud i ansiktet
24. Sveriges Utbildningsradio AB
25. Naturreservat i östra Väsby
26. Gård i grannkommun längs Almungevägen
27. Ett av Almqvists namn

Lodrätt

1. Var med och skapade Stora Wäsby
2. Fanns där man idag har kampsport
3. En fossil är sådan
4. Utvecklade Ford
5. Båge runt Vilunda gård
6. En Nordqvist som hade fryslager i Njursta
7. Är det man blandar med vatten
10. Tillmötesgående
12. Cajsa på Lövsta
15. Kallades boven Bengtsson
17. Djurmat
19. Var tränare för Väsby IK Hockey
20. Inventarier
22. Hette tidigare Kristiania
25. En av de första hobbydatorerna

Korsord 2 - 2021

Konstruktör: Bo Lindman

När du löst korsordet skriver du ditt namn och din adress.

Lösningen insändes senast onsdagen den 9 juni 2021 till:

Hembygden
 Box 40
 194 21 Upplands Väsby
 Märk kuvertet med "Korsord 2 - 2021"
 eller digitalt till info.uvbf@gmail.com

Lösning till korsordet 1 - 2021

GÖR SOM SIGGE,
LÄS MEDLEMSBLADET!

Påminnelse om medlemsavgift

Med detta nummer följer påminnelser till dem som inte betalat årets medlemsavgift i slutet på mars 2021. Om du gjort det därefter kan du helt bortse från den här påminnelsen.

Den eventuella påminnelsen finns i form av ett inbetalningskort. I så fall är det infäst här intill.

Upplands Väsby Hembygdsförening

STYRELSE 2020-2021

Klas Lundkvist, ordförande	070-673 63 47
Ingegerd Peterson, vice ordförande	073-806 84 04
Margareta Norén, sekreterare	070-799 25 01
Ann-Christin Jyttner, kassör	070-753 34 33
Susanne Bergman, ledamot	070-510 05 04
Gunilla André, ledamot	590 338 34

Telefon

ERSÄTTARE

Berit Östman	073-667 14 92
Kjell Ehrnholm	070-330 97 87
Ulla Ekengren	076-309 15 32
Niklas Johansson	072-500 22 75
Björn Peterson	070-640 32 27

MEDLEMSBLADET HEMBYGDEN

Bo Lindman	070-716 52 43
Redaktionsgrupp, se sidan 2	

REVISORER

Ordinarie

Ove Gustafsson
Anita Bergqvist

Ersättare

Anette Ehrnholm
Ali Kashefi

VALBEREDNING

Roland Storm, sammankallande	070-729 27 60
Lars Nyström	070-821 41 90

Besök gärna vår webbplats: www.hembygd.se/upplands-vasby

Upplands Väsby
Hembygdsförening

Box 40
194 21 Upplands Väsby

E-post
info.uvhbf@gmail.com

Besöksadress
Hagvägen 2/Pukslagargatan

Plusgiro
29 81 91-8
Årsavgift (2021)
150 kr

Upplands Väsby Hembygdsförening

År 1954 bildades Upplands Väsby Hembygdsförening. I föreningen vill vi tillsammans öka kunskapen om kommunen, vårda kulturarvet och påverka det som händer just nu.

Vi som är medlemmar arbetar för att

- väcka och förstärka den djupa känslan för hembygden
- bevara den lokala historien, kulturhistoriska platser och föremål
- sprida kunskaper om hembygden och om våra traditioner till gammal och ung
- genomföra olika evenemang, gärna sådana där flera generationer kan träffas
- lämna våra synpunkter på bebyggelse- och planeringsfrågor

Under verksamhetsåret har vi ett stort antal evenemang. Vi visar och berättar om bygden och vår lokalhistoria.

Inom föreningen arbetar vi för att våra samlingar och arkiv skall bli en bra kunskapskälla. Vi samlar anteckningar, dokumentationer, böcker, fotografier och föremål.

Vi vårdar Hembygdsgården som vår naturliga mötesplats och att den skall vara en välkomnande och intressant plats att besöka.

Välkommen att kontakta oss, om du har funderingar eller frågor.
Du får gärna komma med i vår aktiva skara!

Besök gärna vår webbplats: www.hembygd.se/upplands-vasby